

O‘TKIR HOSHIMOVNING "IKKI ESHIK ORASI" ASARIDAGI TASVIRIY VOSITALAR

Tashimova Diyora

O‘zbekiston – Finlandiya pedagogika instituti, Tillar fakulteti, O‘zbek tili va
adabiyoti yo‘nalishi, 1-bosqich talabasi

Gmail: diyoratashimova@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘tkir Hoshimovning "Ikki eshik orasi" asaridagi tasviriy vositalar tahlil qilinadi. Asarda qo‘llanilgan badiiy ifoda usullari, jumladan, epitet, o‘xshatish, metafora, tamsil kabi poetik vositalar orqali muallif hayotiy voqealarni yoritishda qanday yondashuv namoyon etganiga e‘tibor qaratiladi. Mazkur vositalar nafaqat obraz yaratishda, balki asarning umumiy g‘oyaviy-estetik qimmatini ochib berishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, bu maqolada tasviriy vositalarning semantik yuki va ularning o‘quvchiga ta’sir kuchi xususida ham fikr yuritiladi.

Kalit so‘zlar: O‘tkir Hoshimov, Ikki eshik orasi, tasviriy vositalar, epitet, o‘xshatish, metafora, tamsil, badiiy tasvir, obraz

Kirish. O‘zbek adabiyotining zamonaviy taraqqiyotida O‘tkir Hoshimovning tutgan o‘rni beqiyosdir. Uning ijodi hayotiy voqealarni chuqur psixologik tahlil etishi, xalqona tilda yozilgan badiiy uslubi va inson qalbining nozik jihatlarini yoritishi bilan ajralib turadi. "Ikki eshik orasi" asari adibning eng mashhur va xalq orasida sevilgan romanlaridan biri bo‘lib, unda inson hayoti, onalik timsoli, muhabbat, taqdir va ijtimoiy adolat kabi mavzular ko‘tarilgan. Ushbu asarda ishlatilgan badiiy tasvir vositalari asarning badiiy qiymatini belgilovchi asosiy elementlardan biri sifatida e‘tirof etilishi lozim. Ayniqsa, Hoshimovning betakror uslubi, hayotni obrazlar orqali tasvirlashdagi mahorati, o‘quvchini asarga tortib kirishida muhim rol o‘ynaydi.

Asosiy qism. "Ikki eshik orasi" asarida epitetlar muhim badiiy vosita sifatida qo‘llanadi. Masalan, "mehribon ona", "sabrli kampir", "qayg‘uli ko‘zlar", "ko‘ngli xira odam" kabi epitetlar orqali muallif obrazlarga emotsional rang bag‘ishlaydi. Bu ifodalar o‘quvchida tasvirlangan shaxsga nisbatan iliqlik, hurmat va hamdardlik hissini uyg‘otadi.

Shuningdek, o‘xshatishlar ham roman tili obrazlilikining kuchayishiga xizmat qiladi. Masalan:

"Onamning yuragi quyoshday edi, har kimni isitardi, lekin o‘zini-kuydirardi."

"Yosh boladay ezilib yig‘lardi."

"Uning umidi bahordek yashil edi."

"Ko‘zlari yulduzdek porlardi, lekin ichida qorong‘ilik yashardi."

"Otam hayotida to‘fondek g‘azablanmagan edi."

Bu kabi o‘xshatishlar orqali asardagi qahramonlarning ichki kechinmalari, his-tuyg‘ulari obrazli va ta’sirli tarzda ifodalanadi. Bu o‘xshatishlar yordamida muallif hayotdagi oddiy voqealarni san’at darajasiga ko‘taradi.

Metaforalar esa ruhiy holatlarni, hissiy kechinmalarni chuqur ifodalashda alohida o‘rin tutadi:

"Yuragim bir g‘am daryosida suzardi."

"Umid shamchirog‘i yuragida miltirab turardi."

"Ko‘zlarida dard muzlagan edi."

"Hayot yo‘li g‘am toshlaridan tikilgan edi."

"Ona yuragi eng qudratli davo edi."

Bu metaforalar nafaqat obraz yaratadi, balki o‘quvchiga chuqur hissiy ta’sir o‘tkazadi. Muallif inson kechinmalarini tabiat hodisalari, yorug‘lik va qorong‘ilik, suv va olov kabi obrazlar bilan bog‘lab beradi. Bu esa asarning poetik kuchini sezilarli darajada oshiradi.

Bundan tashqari, tamsil va ramziy obrazlar ham roman badiiy tuzilmasining muhim qismi hisoblanadi. Asardagi Ona obrazi butunlay ramziy ma’noga ega bo‘lib, u nafaqat oila, balki Vatan, sabr, mehr, e’tiqod timsoli sifatida talqin etiladi. Shuningdek, "eshik" ramzi hayot va o‘lim, tanlov va imkoniyat, dunyoviy hayot va oxirat orasidagi murakkab bog‘liqlikni anglatadi. Asarda eshiklar orqali metaforik fikrlar ifodalanib, inson tanlovi va taqdir haqidagi falsafiy mulohazalar beriladi.

Roman davomida muallif tasviriy vositalar orqali real hayot manzaralarini estetik tasvirga aylantirib, o‘quvchini chuqur o‘y va tafakkur sari yetaklaydi. Hoshimov nafaqat voqeani aytadi, balki uni ko‘rsatadi, his qildiradi. Aynan tasviriy vositalar bu jarayonning kuchli badiiy mexanizmidir. Ular orqali hayotning ichki qatlamlari ochiladi, murakkab ijtimoiy va ruhiy muammolar ifoda etiladi.

Xulosa. "Ikki eshik orasi" asaridagi badiiy tasvir vositalari muallifning hayotni estetik idrok etishdagi mahoratini namoyon etadi. Epitet, o‘xshatish, metafora, tamsil

kabi vositalar roman badiiy qiyofasining tarkibiy qismidir. Bu vositalar orqali Hoshimov nafaqat obraz yaratadi, balki o‘quvchini hayajonlantiradi, fikrga chorlaydi va asarga yuksak estetik ta’sir bag‘ishlaydi. O‘tkir Hoshimovning ijodi, xususan "Ikki eshik orasi" asaridagi tasviriy vositalarni o‘rganish, o‘zbek adabiyotining badiiy-estetik taraqqiyotini chuqurroq anglashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, asardagi badiiy vositalar orqali yozuvchi har bir o‘quvchiga shaxsiy hayotiy kechinmalarini yodga soluvchi va o‘zini qahramon o‘rnida his etish imkonini beruvchi estetik muhit yaratishga erishgan.

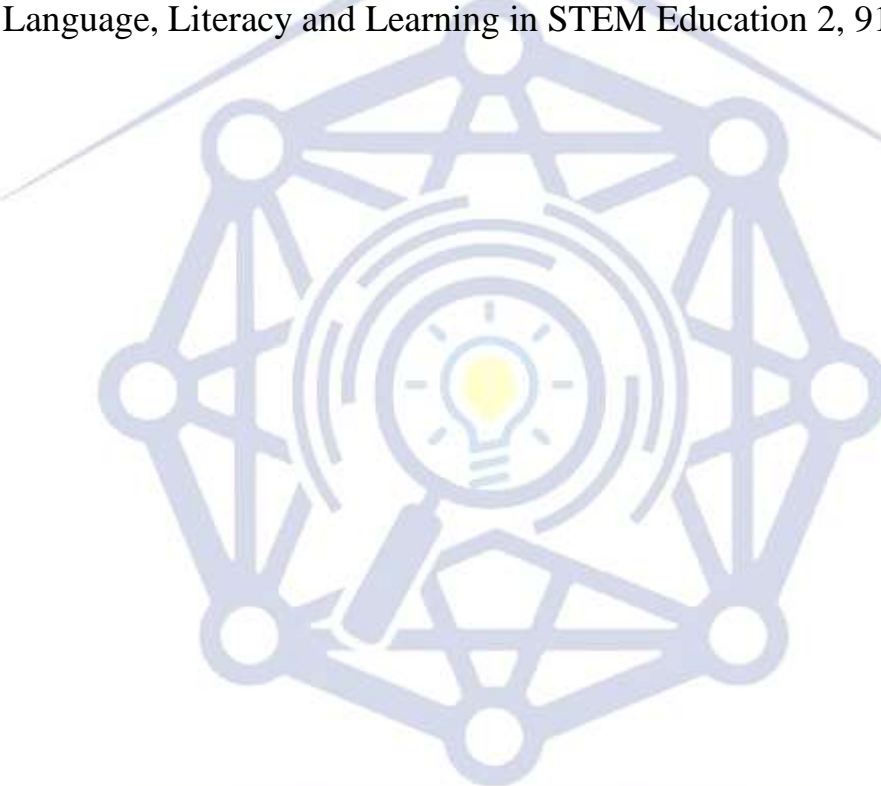
Foydalanilgan adabiyotlar

1. Hoshimov O‘. Ikki eshik orasi. — Toshkent: Sharq, 2000.
2. U Normuhammad. A look at the history of biographical works or moyses. International Journal of Pedagogics 4 (12), 232-234, 2024
3. XY Абсаламов, Ingliz tilida yozma nutq kompetentsiyasining tadqiqi, Международный журнал искусство слова, 2023
4. Tursunov D. Adabiy tahlil asoslari. — Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.
5. NX Ubaydullayev. The depiction of the image of a creative person in autobiographical inscriptions. Current research journal of philological sciences 2 (07), 36-39, 2021
6. Karimov A. Badiiy asarda poetik vositalar. — Samarqand, 2015.
7. ZBM Gulnora Ulashevna Ochilova. The importance of teaching and learning vocabulary. International Scientific Research Journal (WoS), 1029-1033, 2022
8. U Normuhammad. Biografik Asarlar Tarixi Yoxud Moziyga Bir Nazar. Miasto Przyszłości 55, 279-280, 2024
9. Jumayeva, M. (2022). Effective Creative Way Of Erkin Vahidov. Translator, Poet, Hero Of Uzbekistan. Science and innovation, 1(B5), 404-409.
10. XY Абсаламов, Ingliz tilida yozma nutq kompetentsiyasining tadqiqi, Международный журнал искусство слова, 2023
11. GU Ochilova. Teaching vocabulary to English for specific purposes (esp) students using communicative language teaching. Colloquium-journal, 57-58, 2021
12. Jumayeva, M. (2022). Uyg‘onish davri allomalarining pedagogika va ta’limtarbiyaga o‘zgacha yondashuv asosidagi qarashlari tahlili. Science and innovation, 1(B5), 26-29.

**“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC
INNOVATIVE RESEARCH”**

Volume 02. Issue 06. June 2025

13. X Абсаломов, С Эсанов, X Хакимов The importance of error correction in foreign language learning. *Общество и инновации* 3 (2), 289-293
14. N Ubaydullayev. “Makorim ul-axloq” asarida navoiy hayotiga chizgilar. *Eurasian Journal of Entrepreneurship and pedagogy* 2 (6), 25-27, 2024
15. AK Uchkunovich. Navigating the rapids: challenges and solutions in developing writing skills. *Academic Integrity and Lifelong Learning (France)* 3, 38-39
16. OG Ulashevna. A Brief History of Study of Kinship Terms. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education* 2, 91-93, 2024

**Research Science and
Innovation House**